

KAIMO PLĖTROS PROGRAMOS PRIEMONIŲ REIKALAVIMAI: GAMTOSAUGINĖ PRASMĖ

Deklaruodami žemės ūkio naudmenų plotus priemonėms, kuriomis saugoma gamtinė įvairovė, ūkininkai prisiima išpareigojimus, kurie intensyvios žemdirbystės požiūriu yra nuostolingi. Siekdama kompensuoti dėl šių apribojimų galbūt patiriamas papildomas išlaidas ir sumažėjusias produkcijos realizavimo pajamas, valstybė moka išmokas. Vis dėlto dažnam ūkininkui kyla klausimų: kodėl taikomi būtent tokie apribojimai, kokia tokių apribojimų prasmė?

Šiame leidinyje aptariami pagrindiniai apribojimai ir jų gamtosauginė prasmė, detaliau aprašomos vienos iš Kaimo plėtros programos (KPP) priemonių veiklos, aktualios Nemuno deltai.

PRIEMONĖ „AGRARINĖ APLINKOSAUGA IR KLIMATAS“

VEIKLA „NYKSTANČIOS MELDINIŲ NENDRINUKIŲ POPULIACIJOS BUVEINIŲ SAUGOJIMAS NATŪRALIOSE IR PUSIAU NATŪRALIOSE PIEVOSE“
(išmoka 291 Eur/ha)

Plotuose, kuriuose pastebima giedančių meldinės nendrinukės patinų, **pradėti šienauti galima tik nuo rugpjūčio 15 d.** Tai susiję su šio unikalaus sparnuočio gyvenimo būdu. Meldinė nendrinukė – pats rečiausias Europos giesmininkas, virš kurio vis dar kybo grėsmė visiškai išnykti. Šis unikalus paukštis per vasarą veda dvi jauniklių vadas, tad siekiant išsaugoti šią rūšį būtina pasirūpinti abiem vadomis. Po rugpjūčio 15 d. dauguma meldinių nendrinukių jau išveda savo vaikus, todėl paukščiams nebepakenksite ir galite pra-

dėti šienauti. Zoną, kurioje šie sparnuočiai aktyviai veisiasi, ir apytiksles vietas, kur patelė rūpinasi jaunikliais, mokslininkams savo giesme parodo patinas.

Plotuose, kuriuose specialistai neaptinka giedančių meldinių nendrinukių, **šienauti reikia nuo liepos 1 d. iki liepos 30 d.** Toks reikalavimas nustatytas dėl to, kad ši veikla yra deklaruojama plotuose, kur užliejamos pievos yra labai derlingos (jose gausu maisto medžiagų). Jei šiose teritorijose bus vien tik vėlai šienaujama, maisto medžiagos kaupsis ir ilgainiui dėl to pasikeis augalija. Įsivyravus kitoms augalų rūšims susidarys netinkamos sąlygos meldinei nendrinukei gyventi. Šalinant nušienautą žolę ir auginant atolą, naudojamos dirvoje esančios maisto medžiagos, todėl buveinė nekinta. Be to, dėl šio reikalavimo ūkininkas turi galimybę pasiruošti bent šiek tiek gyvuliams tinkamo pašaro.

Meldinės nendrinukės nemėgsta besiganančių gyvulių draugijos. Didesnis gyvulių kiekis keičia buveinės struktūrą, o pasikeitusioje aplinkoje retieji giesmininkai negali gyventi. Dėl to **ganymas ribojamas iki vieno sąlyginio galvijo hektare (1 SG/ha).**

VEIKLA „NYKSTANČIOS MELDINIŲ NENDRINUKIŲ POPULIACIJOS BUVEINIŲ SAUGOJIMAS ŠLAPYNĖSE“
(išmoka 160 Eur/ha)

Saugant meldines nendrinukes šlapynėse, **šienauti pradeda nuo rugpjūčio 1 d., šienaujama pusė deklaruotos teritorijos.** Tai lemia šių teritorijų

Meldinė nendrinukė

savitumas. Ši veikla yra deklaruojama šlapynėse, kurios, palyginti su užliejamomis Nemuno deltos pievomis, yra nederlingos. Čia vyraujančios viksvos nesukaupia didelio derliaus, o šaltuoju laikotarpiu užlietuose nenušienautuose plotuose didžioji pernykštės žolės dalis supūva. Šienaujant vėlai meldinės nendrinių gali sėkmingai baigti perėti, nušienautuose plotuose kitais metais bus gausu vabzdžių (maisto meldinėms nendriniukėms), o paliktose nešienautose teritorijose puikios sąlygos sukurti lizdai (ypač jei ateinančią sezoną oro sąlygos lems aukštą vandens lygį). Mažas šienavimo intensyvumas palankus ir pačiai buveinei, nes šlapynę mažiau spaudžia traktoriaus ratai.

Kaip ir užliejamose pievose, meldinės nendrinių nemėgsta besiganančių galvijų draugijos, todėl **ganymas ribojamas iki vieno sąlyginio galvijo hektare (1 SG/ha)**.

VEIKLA „EKSTENSIVUS ŠLAPYNIŲ TVARKYMAS“
(išmoka 291 Eur/ha)

Igyvendinant šią veiklą pagrindiniai reikalavimai yra pradėti šienauti vėliau nei įprasta, o gyvulius ganyti tik ekstensyviai.

Vėlesnė **šienavimo data** yra susijusi su šlapynėse perinčiais paukščiais. Įprastos šienapjūtės laikotarpiu paukščiai intensyviai rūpinasi savo palikuonimis – šildo kiaušinius lizduose, aktyviai ieško maisto. **Po liepos 15 d.** dauguma sparnuočių jau baigia perėti, todėl galima pradėti šienauti nesibaiminant, kad bus sunaikintos paukščių dėtytės.

Kai gyvulių skaičius buveinėje didesnis nei **vienas sąlyginis galvijas hektare (1 SG/ha)**, iškyla didelė grėsmė, kad bus sutrypta didelė dalis čia perinčių paukščių lizdų, teritorijoje bus gausiau

mėšlo. Labiau nei įprasta tręšiamoje buveinėje pasikeičia augalijos sudėtis.

Šlapynėse, kaip ir kitose natūraliose buveinėse, draudžiama žolę susmulkinti ir paskleisti. Susmulkinta žolė pūdama patrešia šlapynę, o tai yra žalinga joje augančiai natūraliai augalijai. Be to, smulkintuvo peiliai sunaikina virš dirvos paviršiaus besilaikančią šlapynės gyvūniją, o nuolatos smulkinant išlyginami kupstai, kurie yra reikalingi šlapynių gyvūnams kaip slėptuvės ar vieta lizdai sukurti esant aukštam vandens lygiui.

VEIKLA „SPECIFINIŲ PIEVŲ TVARKYMAS“
(išmoka 69 Eur/ha)

Ši veikla gali būti deklaruojama tik tuose plotuose, kuriuose plyti natūralios ir Europos Sąjungoje saugomos buveinės.

Kaip ir šlapynėse, šienavimo pradžios terminas (**nuo liepos 15 d.**) ir gyvulių ganyimo intensyvumas (**1 SG/ha**) yra siejamas su pievose gyvenančių paukščių apsauga. Nuolatinis intensyvus gyvulių ganymas taip pat turėtų neigiamą poveikį buveinei – didesnis mėšlo kiekis tręštų pievą, o dėl nuolat intensyviai nugrauziamos žolės susidarytų nenatūralios sąlygos, dėl kurių vertingi augalai bei jų bendrijos neišlaikytų konkurencijos sąlygų ir vietą užleistų gamtiniu požiūriu menkaverčiams žolynams. Dėl pievos gyventojų gerovės įgyvendinant šią veiklą taip pat draudžiama susmulkinti ir paskleisti žolę.

VEIKLA „EKSTENSIVUS PIEVŲ TVARKYMAS GANANT GYVULIUS“
(išmoka 101 Eur/ha)

Ši veikla yra susijusi su gyvulių ganymu natūraliose ir pusiau natūraliose pievose.

Siekiant išlaikyti ar didinti pievos gamtosauginę vertę skatinama taikyti natūraliems procesams artimus ganyimo būdus,

prie kurių prisitaikę vertingi augalai ir jų bendrijos. Tokie būdai gali būti du:

1. Nuolatinis ir ekstensyvus ganymas, panašus į laukinių žolėdžių ganyimąsi;
2. Intensyvus trumpalaikis ganymas, pakartojantis senovėje gyvenusių stambiųjų žolėdžių (pavyzdžiui, stumbrų, taurių) bandų elgseną per migraciją.

Pakartoti kadaise gyvenusių laukinių žolėdžių bandų ganyimo poveikį būtų galima tik bandai klajojant su piemeniu. Deja, ši tradicija Lietuvoje jau baigia išnykti. Vienintelis ekstensyvaus ganyimo būdas šiandien tas, kurį apibrėžia ši KPP priemonės veikla, t. y. deklaruojamame plote visą ganiavos laikotarpį **ganyti vieno sąlyginio galvijo hektare (1 SG/ha) intensyviu**. Mažas galvijų tankis iš esmės sumažina grėsmę sutrypti paukščių lizdus, susidarantis mėšlo kiekis nėra žalingas daugumai pievų tipų, o skanesnius žolynus pasirenkantys gyvuliai ilgainiui lemia padidėjusią augalų įvairovę.

Šiame leidinyje paaiškinta tik dalis reikalavimų. Daugiau informacijos galima sužinoti konsultuojantis su Nemuno deltos regioninio parko direkcijos ar Baltijos aplinkos forumo specialistais. Taip pat informacijos galima rasti www.meldine.lt ir www.nemunodelta.lt.

EEE PARAMA LIETUVAI:
partnerystė vertybėms
kurti ir išsaugoti

Šis leidinys išleistas įgyvendinant projektą „Atvirų buveinių geros būklės palaikymo mechanizmų sukūrimas Nemuno deltos regioniniame parke“, kurį iš dalies finansavo Europos ekonominės erdvės programa.

Lietuvos laukinės gamtos fotografų klubo
WWW.NATUREPHOTO.LT ir Baltijos aplinkos forumo nuotraukos